

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПОЛІТОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА І МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ
ВІДНОСИН

Дипломна робота

на здобуття освітньо–кваліфікаційного рівня «бакалавр»
на тему:

**«ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ ПОЛЬЩІ ТА
РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ В СУЧАСНИХ УМОВАХ»**

« Factors of development of financial systems of Belarus and Poland in modern
conditions»

Виконав: студент 4 курсу,
денної форми навчання напряму підготовки:
6.030203 «Міжнародні економічні відносини»

Подгаєцький Владислав Юрійович
Науковий керівник: к.е.н. Кифак А.О.
Рецензент: доц. Ломачинська І. А.

Рекомендовано до захисту на
засіданні кафедри
«29» травня 2019 р.,
Протокол №
Завідувач кафедри
проф.____Якубовський С. О.

Захищено на засіданні ЕК № 4
«____» _____2019р., протокол №
Оцінка____ / _____ / _____
Голова ЕК
д.е.н., проф.____ Якубовський С. О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1: ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА МОНІТОРИНГУ СТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ	4
1.1. Особливості формування національних фінансових систем Польщі та Республіки Білорусь.....	4
1.2. Теоритичні основи аналізу та моніторингу стабільності у фінансових системах	7
РОЗДІЛ 2: АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ ІНДИКАТОРІВ ПОЛЬЩІ ТА БІЛОРУСІ.....	14
2.1. Аналіз грошово-кредитної і валютної політики країн	14
2.2. Аналіз платіжного балансу країн, як складової частини міжнародних фінансів	19
2.3. Фондовий ринок, як складова частина ринку фінансів.....	31
РОЗДІЛ 3: ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПОЛЬЩІ ТА БІЛОРУСІ З УКРАЇНОЮ.....	35
3.1. Порівняльний аналіз економічних зв'язків Польщі та Білорусі з Україною.....	35
3.2. Перспективи розвитку відносин з Україною та перейняття досвіду Польщі та Білорусі	37
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	51

ВСТУП

Тема вивчення фінансових систем країн та зовнішньоекономічних зав'язків між ними є актуальною у сучасному світі, адже головним завданням фінансової системи будь-якої країни – є здобуття фінансової стабільності, але, дякуючи глобалізації, на фінансову систему країни, в наші часи, впливають не тільки внутрішні чинники, але і зовнішні, тому тематика зовнішньоекономічних відносин між членами глобальної фінансової системи є елементом, який не можливо залишити без уваги при аналізі.

Тому тема даної роботи є найбільш актуальною, саме для українців, адже досліджуються країни з якими Україна має спільний кордон і тісні зв'язки.

Основною метою даної роботи є аналіз фінансових систем вибраних країн на перспективи розвитку відносин з Україною.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються наступні завдання:

- розглядаються теоретичні основи формування та функціонування фінансових систем в Польщі та Республіці Білорусь;
- розглядаються сучасні теорії та тренди у аналізі та моніторингу фінансової стабільності фінансової системи;
- аналізуються та порівнюються показники міжнародної фінансової активності Польщі та Республіки Білорусь;
- аналізуються та порівнюються грошово-кредитна та валютна політика вибраних країн за основними показниками;
- розглядаються зовнішньоекономічні відносини України з Польщею та Республікою Білорусь;
- вивчаються перспективи розвитку зовнішньоекономічного співробітництва з даними країнами.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є чинники розвитку та підтримки фінансової стабільності у національних фінансових системах Польщі та Республіки Білорусь, предметом вивчення є структура та динаміка основних частин фінансових систем вибраних країн та порівняння їх між собою.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновку та списку з використаними джерелами, двох додатків. У першому розділі проаналізовано основні чинники розвитку економік та фінансових систем вибраних країн та проаналізовані сучасні теорії і тренди у сфері аналізу та моніторингу фінансової стабільності національних фінансових систем.

Другий розділ роботи присвячений детальному аналізу складових частин фінансових систем вибраних країн та порівнянні їх. Для аналізу складової частини фінансової системи – міжнародних фінансів були взяті показники платіжних балансів країн. Були проаналізовані індикатори державних фінансів і вивчені структура та моделі розвитку ринку фінансів в Польщі та Республіці Білорусь.

У третьому розділі розглядалися зовнішньоекономічні зв'язки з Україною і розглядалися перспективи розвитку даних зав'язків та перейняття рішень сусідів для стабілізації фінансової системи країни.

Теоретичною основою написання дипломної роботи були сучасні концепції аналізу та моніторингу фінансової стабільності національних фінансових систем. Інформаційною базою дослідження дипломної роботи є аналітичні видання міжнародних організацій International Monetary Fund, World Trade Organization, World Bank, а також державної служби статистики та центральних банків вибраних країн.

Дипломна робота пройшла апробацію на двох наукових конференціях, а саме, на дев'ятій міжнародній науково–практичній конференції «Добробут націй в умовах глобальної нестабільності» та на науково–практичній конференції «Інтеграційні процеси в сучасній європейській і світовій політиці».

які будуть складати конкуренцію компаніям олігархів. Віце-президент Світового банку заявив, що Україні треба 50 років щоб наздогнати Польщу

ВИСНОВКИ

Під час праці були проаналізовані сучасні тренди у аналізі та підтримці рівноваги у фінансових системах і саме рівновазі в наш час науковці приділяють більше уваги, адже підходи до аналізу вивчалися достатньо давно і технічний прогрес не має на них такого впливу, як на моніторинг стабільності. Найбільш технологічними виявилася методи описані у статтях М. Флуда та С. Насерн.

Перший у своїй праці розкривав можливості сучасних методів аналізу великих масивів даних, а саме технології “Big Data” і насправді ця технологія зараз є висхідним трендом, який знаходить застосування у великій кількості галузей, але найбільшого попиту технологія набула саме в фінансах, адже людині з цієї сфери треба в день обробляти данні достатньо велику кількість даних, порівнювати платіжні баланси та інші показники різних країн і на все це витрачається купа часу, а з цією новітньою технологією аналізи показників глобальної економіки робляться за лічені хвилини, і виходить знайти такі зв'язки між показниками і зробити такі передбачення для всіх членів світового господарства на які людина витратила набагато більшу кількість часу.

Другим важливим фактором який спричиняє вплив на фінансові системи називають екологічну ситуацію у зоні фінансової системи. І з цим висновком неможливо не погодитись, адже зараз в людському житті все частіше з'являються нові норми та принципи збереження екології і саме екологія буде поєднуватися з більшістю наук і найбільший вплив вона має саме на фінансові науки, адже нові норми будуть приносити нові витрати для бізнесу, але без цих змін в найближчому майбутньому нам не обійтись.

Розглядаючи показники державних та внутрішніх показників вибраних країн треба звернути увагу курс національних валют до долара та державний борг у відсотках до ВВП. У Польщі показники валютного курсу – стабільні, а державний борг не виходить за рамки Маастрихтських критеріїв. Аналізуючи аналогічні показники Республіки Білорусь стає зрозуміло, що фінансова система цієї країни є достатньо нестабільною – на це вказує і курс національної валюти до долару так і

високі показники державного боргу по відношенню до ВВП, а якщо розподілити показники державного боргу на кожную особу то ситуація стає ще гіршою.

Фінансові ринки в Польщі – розвиваються стрімкими темпами і стимулюють надходження закордонного капіталу та роботу капіталу резидентів, а в Республіці Білорусь фінансовий ринок у лиці фондової біржі – є фіктивним і більшістю відкритих акціонерних товариств володіє держава, а податковий тиск робить інвестиції нерентабельними.

Розглядаючи ці країни збоку України ключовим індикатором доцільно вибрати сальдо товарообороту та сальдо по торгівлі послугами. Експорт нашої країни з Польщею набагато більший ніж з Республікою Білорусь, що приносить більше переваг для платіжного балансу нашої країни, але розглядаючи торгівельні відносини з Республікою Білорусь треба звернути увагу і на імпорт, який складає більше 3 мільярдів доларів і основу цього потоку складають саме нафтопродукти і чиста нафта, яку Білорусь імпортує з Російської Федерації, і це є не тільки поганим чинником в економічному плані, а і тому, що це ще один важіль впливу на Україну з сторони Росії. Тому оглядаючи ситуацію в фінансових системах та економіках вибраних країн можна сказати, що Україна в процесі становлення стабільності в своїй фінансовій системі обходить Республіку Білорусь по багатьом показникам, але цей приклад також важливо розглядати, адже зараз Білорусь знаходиться в схожій ситуації, як і Україна, і намагається вийти з під впливу Росії, єдине питання чи керівництво республіки робить це для блага свого народу, або для збереження повноти своєї влади.

Проаналізувавши данні дослідження індикаторів фінансових систем Польщі та Республіки Білорусь на думку приходить висновок, що країни ці хоча і є сусідами, але на даний момент знаходяться на різних рівнях розвитку як фінансових систем, так і в цілому. Порівняльний аналіз платіжних балансів Польщі та Республіки Білорусь, як складових частин міжнародних фінансів показав, що об'єми Білоруських статей набагато менші за Польські і в Білорусі платіжний баланс зводиться з дефіцитом в той час, як в Польщі на всьому аналізуємому періоді він зводиться з профіцитом. Така

ситуація має місце бо в Польщі набагато більші об'єми сальдо фінансового рахунку та капітального рахунку, що нівелює дефіцит поточного рахунку.

Розглядаючи приклад Польщі можливо сміливо заявити, що країна має саме такі первинні показники, як і Україна, а в деяких випадках навіть гірші. У нас схожа численність населення, схоже географічне положення, але площа нашої країни більше і промислова база після розпаду СРСР залишилася набагато сильніша, але чого нам не вистачає так це єдності народу, адже в 90-ті більшість поляків хотіла жити краще і робила все для цього. І сильною проблемою є корупція і олігархічний лад в нашій країні, що відштовхує закордонних інвесторів від України, адже олігархи не заінтересовані в приході нових гравців на їх монополістичні ринки.

Тому, як це зазначено в SWOT – аналізі у нашої країни є гарні географічні і демографічні данні для розвитку економіки майбутнього, які можуть зробити нашу державу розвиненою - шляхом до цього є ще більше відкриття нашої економіки і знищення бар'єрів між нами і світом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Adarov A. The Belarus Economy: The Challenges of Stalled Reforms [Електронний ресурс] / A. Adarov, K. Bornukova, R. Dobrinsky. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://ideas.repec.org/p/wii/rpaper/rr413.html>.
2. Yarashevich V. Political Economy of Modern Belarus: Going Against Mainstream? [Електронний ресурс] / Viachaslau Yarashevich. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09668136.2014.967571>.
3. Dutkiewicz P. Eurasian Integration - The View from Within [Електронний ресурс] / Piotr Dutkiewicz. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/273128714_Eurasian_Integration_-_The_View_from_Within
4. Назарчук Я. Вплив світової фінансової кризи на економіку Польщі та її регіонів [Електронний ресурс] / Ярослав-Міхал Назарчук – Режим доступу до ресурсу: https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/1954/WPŁYW_ŚWIATOWEGO_KRYZYSU_FINANSOWEGO_NA_GOSPODARKE_POLSKI_I_JEJ_REGIONÓW.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
5. Akosah N. Measuring Financial Stability in Ghana: A New Index-Based Approach [Електронний ресурс] / N. Akosah, F. Loloh. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://mpira.ub.uni-muenchen.de/86634/1/MPRA_paper_86634.pdf.
6. Siddik N. Does Financial Inclusion Induce Financial Stability? Evidence from Cross-country Analysis [Електронний ресурс] / N. Siddik, S. Kabiraj. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com.ua/&httpsredir=1&article=1831&context=aabfj>.
7. Dumičić M. Financial Stability Indicators – The Case of Croatia [Електронний ресурс] / Mirna Dumičić. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cbcg.me/repec/cbk/journal/vol5no1-6.pdf>.

8. Adrian T. Financial Stability Monitoring [Електронний ресурс] / T. Adrian, D. Covitz.
– 2015. – Режим доступу до ресурсу:
<https://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev-financial-111914-042008>.
9. Flood M. Big data challenges and opportunities in financial stability monitoring [Електронний ресурс] / M. Flood, H. Jagadish, L. Raschid – Режим доступу до ресурсу:
https://idssfinance2016.mit.edu/wp-content/uploads/2016/03/FloodJagadishRaschid_BigDataManagementChallengesAndOpportunitiesInFinancialStabilityMonitoring_v4.3CLEAN.pdf.
10. Національний банк Польщі – данні по динаміці національної валюти [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.nbp.pl/homen.aspx?f=/kursy/ratesa.html>
11. Національний банк Республіки Білорусь – данні по динаміці національної валюти.
- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.nbrb.by/Statistics/rates/Graphic/>
12. Національний банк Польщі – данні по відсотковим ставкам.
- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemfinansowy/system_finansowy.html
13. Національний банк Польщі – данні по об'ємам грошової маси.
- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.nbp.pl/homen.aspx?f=/en/statystyka/m3/m3.html>
14. Національний банк Республіки Білорусь – данні по об'ємам грошової маси.
- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.nbrb.by/statistics/MonetaryStat/CentralBankSurvey/>
15. Національний банк Польщі – історичні данні по об'ємам інфляції.
- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://www.nbp.pl/homen.aspx?f=/en/publikacje/raport_inflacja/raport_inflacja.html
16. Національний банк Республіки Білорусь – історичні данні по об'ємам інфляції.
- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.nbrb.by/publications/inflationquarterly>

17. Національний банк Польщі – історичні данні по об'ємам ВВП.

- [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<https://www.nbp.pl/homen.aspx?f=/Search.htm>

18. Національний банк Республіки Білорусь – історичні данні по об'ємам ВВП.

- [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<https://www.nbrb.by>

19. Central Intelligence Agency – дані по державному боргу Польщі

- [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<https://www.cia.gov/library/>

20. Міністерство Фінансів Республіки Білорусь – стан державного боргу Республіки Білорусь. - [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

http://www.minfin.gov.by/ru/public_debt/condition/

21. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по торгівельному балансу Польщі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

22. Головне управління статистики в Польщі – дані по структурі експорту та імпорту країни. - [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://swaid.stat.gov.pl/EN/SitePagesDBW/HandelUslugi.aspx>

23. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по торгівельному балансу Республіки Білорусь. - [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

24. Білоруська дипломатична служба – дані по структурі експорту та імпорту країни. [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://mfa.gov.by/export/>

25. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо торгівлі послугами в Польщі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

26. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо торгівлі послугами Республіки Білорусь. -[Електронний ресурс].

– Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

27. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо первинних доходів в Польщі. - [Електронний ресурс]. – Режим

доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

28. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо первинних доходів Республіки Білорусь. - [Електронний ресурс].

– Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

29. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо вторинних доходів Польщі. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

30. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо вторинних доходів в Республіці Білорусі. -[Електронний ресурс].

– Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

31. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо фінансового рахунку в Польщі. -[Електронний ресурс]. – Режим

доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

32. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо фінансового рахунку в Білорусі. -[Електронний ресурс]. – Режим

доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

33. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо прямих інвестицій в Польщі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

34. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо прямих інвестицій в Білорусі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

35. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо портфельних інвестицій в Польщі. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

36. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по сальдо портфельних інвестицій в Білорусі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

37. Подгаєцький В. Ю. Особливості розвитку фінансових систем Польщі та Білорусі Збірник наукових праць Дев'ятої міжнародної науково–практичної конференції «Добробут націй в умовах глобальної нестабільності». – 2019. – 59 ст.

38. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по платіжному балансу в Польщі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

39. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по платіжному балансу в Білорусі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740>

40. Офіційний сайт Варшавської фондової біржі – данні по руху ціни основних індексів біржі. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.gpw.pl/en-home>

41. Державна служба статистики – данні по товарообороту між Україною, Польщею та Республікою Білорусь. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.ukrstat.gov.ua>

42. Державна служба статистики – данні по структурі товарообороту між Україною, Польщею та Республікою Білорусь. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.ukrstat.gov.ua>

43. Державна служба статистики – данні по обороту послуг між Україною, Польщею та Республікою Білорусь. - [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://www.ukrstat.gov.ua>

44. The World Bank – Doing business data

[Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://www.doingbusiness.org/en/data>

45. International Monetary Fund - IMF Data access to macroeconomic and financial data – дані по платіжному балансу України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

[http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740\](http://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740)

46. Подгаєцький В. Ю. Інвестиційна діяльність в Польщі – досвід для України. [Наукова конференція]. // Інтеграційні процеси в сучасній Європейській і Світовій політиці. – 2019.